

Vi drømmer videre om det åbne land

Indsigter, inspiration og idéer fra Åben Land-konferencen i Slagelse

Af **Nanna Uhrbrand**, projektleder, arkitekt MAA, Dansk Byplanlaboratorium

Hvad drømmer vi egentlig om, når vi taler om det åbne land?

Planlæggere, embedsfolk, landinspektører, arkitekter og landskabsarkitekter var endnu en gang samlet til Åben Land-konferencen – denne gang i Slagelse. Her blev de nyeste tendenser og udfordringer i planlægningen af det åbne land sat til debat. Med afsæt i konkrete pilotprojekter, grønne ambitioner og historiske perspektiver blev der delt erfaringer, rejst spørgsmål og formuleret nye drømme for et landskab i forandring. Dansk Byplanlaboratorium bringer her en opsamling fra konferencen – og et blik ind i de landskaber, vi ser i horisonten.

Erfaringer fra praksis:

Hvad virker i det åbne land?

Førstedagen på årets konference var viet til en række af Plan22+'s pilotprojekter. Kommunale projektledere delte ud af erfaringer og resultater fra seks forskellige indsatser i det åbne land. På tværs af projekterne tegnede der sig et klart billede: De bedste resultater opstår, når der er tid til at opbygge fælles viden, skabe stærke relationer og få øje på hinandens perspektiver. Det er netop det, der får omlægninger og jordfordelinger til at lykkes i praksis.

Et implementeringsministerium i opstart

Minister for Den Grønne Trepert Jeppe Bruus deltog online og satte ord på, hvorfor han har sagt ja til at stå i spidsen for det nye implementeringsministerium. Lysten til at gøre en forskel i den grønne omstilling var tydelig ligesom stoltheden over at lede et "startup"-ministerium – et ministerium, der begyndte en torsdag aften med fire medarbejdere og nu rummer flere styrelser og arbejder med opgaver, der påvirker mange menneskers hverdag. Ministeren lagde ikke skjul på, at det er en uperfekt proces. "Sådan er det, når vi er på bagkant, og der er sket alt for lidt i alt for lang tid," lød det ærligt fra Jeppe Bruus.

Nordskoven: Når vision bliver virkelighed

I Nordskoven nord for Slagelse er forandringerne allerede tydelige. Her viste Naturstyrelsen rundt i et

igangsat multifunktionelt jordfordelingsprojekt, der imødekommer en lang række behov på én gang. Ud over klimaindsatsen har projektet skabt nye adgangsveje til naturen, sikret trygge forbindelser mellem landsbyerne og Slagelse by og etableret et vandsystem, der giver plads til både tudser, frøer – og måske på sigt storke.

De første træer blev plantet for syv år siden og står nu som unge skovpartier. De nyeste beplantninger fra november er allerede godt på vej til at vokse op og danne fremtidens skov.

Fra Reventlow til fremtidens landskaber

Professor Lone Søderkvist Kristensen fra Københavns Universitet startede konferencen med et oplæg, der satte spot på mødet mellem planlægning og trepartssamarbejde. Nogle steder giver det åbenlyst mening at tænke dem sammen, andre steder fungerer det bedre at arbejde i parallelle systemer.

Hun trak også tråde tilbage til 1788, hvor godsejer og politiker Reventlow præsenterede sin vision for det danske landskab i en tale:

"Jeg ser den tid i møde, i hvilken udmarkerne vil ligne velgødede tofter, de sure enge og moser vil være forvandlede til fede hårbundsenge, unyttigt krat vil være bortryddet, nyttig skov og underskov omhyggelig fredet, alt skadeligt vand afgravet, alle kampesten brugte til varig indhegning med stengærder; den tid, i hvilken udskiftede bøndergårde alle omgives af store veldyrkede kållurte-, humle- og frugthaver med pile – og andre nyttige træer; den tid, i hvilken kløver, kartoffel, nyttige roers dyrkning ikke mere vil være en sjældenhed."

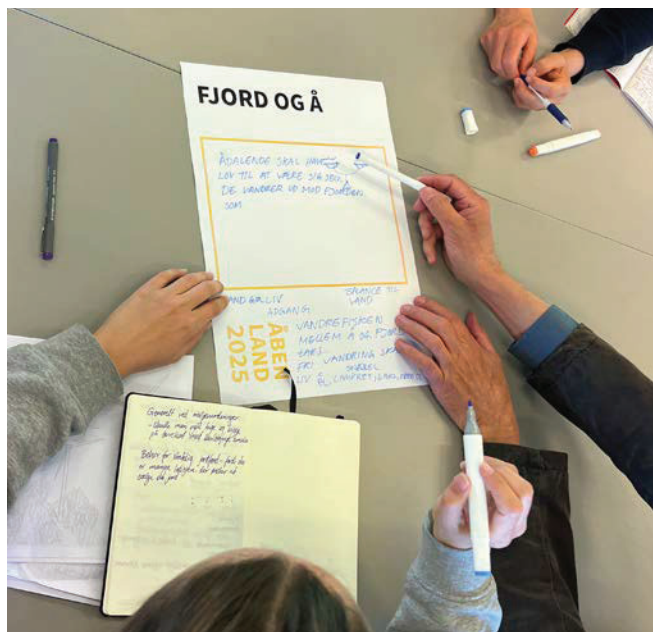
En vision, der i høj grad blev realiseret, og som har formet det landskab, mange i dag opfatter som "typisk dansk". Men tiderne har ændret sig. Drømmen er ikke længere drænedede marker og velfriseret monokultur.

FOTO: NANNA UHRBRAND

Deltagerne på Åben Land-konferencen gav derfor deres bud på fremtidens landskabsvisioner. Hvis man kan drømme det, kan man også skabe det.

Visionerne blev til i en hurtig workshop, hvor deltagerne i tilfældigt sammensatte grupper arbejdede med forskellige temaer fra det åbne land. Dansk Byplanlaboratorium har samlet teksterne, og du kan læse både Reventlows og Åben Lands visioner på modsatte side.

Deltagerne på Åben Land-konferencen gav i en workshop deres bud på fremtidens landskabsvisioner.

FOTO: NANNA UHRBRAND

Vil du præge næste års konference?

Åben Land-konferencen arrangeres i samarbejde mellem Danske Landskabsarkitekter, Landinspektørforeningen, Københavns Universitet og Dansk Byplanlaboratorium. Vi er allerede i gang med at samle idéer til næste års program og vil meget gerne høre fra dig. Har du forslag til oplæg, sessioner eller udflugter, så kontakt projektleder Nanna Uhrbrand på nu@byplanlab.dk

Vi ser den tid i møde

Det danske landskab i 2075

Vi ser den tid i møde, hvor det åbne land er ejet af alle, og enhver kan færdes i et varieret landskab. Men ikke alle kan færdes alle steder. Der vil være uforstyrrede områder, hvor mennesker er forment adgang. Mennesker har adgang til steder med ro, fred og mørke, de forstår landskabets fortællinger: istidslandskabet, kulturlandskabet og trepartslandskabet er alle til at identificere og værne om.

Vi ser en tid, i hvilken landskabet bruges til at producere menneskemad, hvor animalsk produktion er flyttet til erhvervsområder. En tid, hvor produktion sker i samspil med lokalområdet, som også deltager i udviklingen af de nærliggende arealer. Tage er taget i brug til fremskaffelse af energi og mere areal til plantevækst.

Vi ser en tid, hvor skovene fyldes af gamle træer, og de væltede bliver liggende i underskoven. Vi ser en tid, hvor der er glidende overgange mellem skoven og det øvrige landskab. En overgang, der giver mulighed for græsning i skoven, mosaikarealer og lysåbne områder. Vi ser et væld af skovformer, der findes side om side, og som er hinandens forlængelse. Den urørte skov, den græsrig skov, den plejede skov og et stort skoveksperimentarium med naturlig tilgroning, der viser vejen frem for de høje træer.

Vi ser en tid, hvor ikke bare skoven har naturlig hydrologi, men alle opstemninger i åer fjernes. En tid, hvor vandløb og fjorde har dyrkningsfrie bræmmer ved deres breder. Ådalene har lov til at være sig selv. Vandløb vandrer ud mod fjorden som snæblen, laksen og ålen, der slynger sig som åen. Danmark er et deltager, hvor vand flyder frit.

Vi ser en tid, hvor kyst og strand har ti kilometers afstand til jordbrug og dermed giver plads til den frie dynamik, så naturen, der udspringer heraf, kan trives. De kystnære byer er flyttet til baglandet, og vi har sikret kulturarv og umistelige værdier. Det åbne land er tilpasset, så det, vi har sluppet ved kysterne, nu findes andre steder.

Vi ser en tid, hvor mennesker lever og bor i fællesskaber med hinanden og landskabet. Hvor eksisterende bygninger omdannes til flerfamiliehuse, hvor parcelhuset er passé, og alle beskattes af beboelseskvadratmeter, der overstiger 20 m² pr. person. Vi ser en tid, hvor alle lokalsamfund er sammenbundet af vandre- og cykelstier. Vi ser, at der, hvor landsbyer afvikles og opløses, flytter lommeparken ind mellem bygningerne og trækker nye beboere til med deres skønhed. Selv de store byer inviterer det åbne land ind og fortættes med parker, bynatur og natur.